

המדריך לעריכת צוואה בישראל 2022

**כל הטעויות הקריטיות שאנשים עושים
כשחושבים על הכנת צוואה בישראל
ומהן הנקודות שהכי חשוב לבדוק
לפני שעורכים צוואה**

יניב אור
משרד עו"ד ונוטריון

מחבר: יניב אור עו"ד ונוטריון

צוואות בישראל קיבלו בשנים האחרונות מקום של כבוד, כבר אי אפשר להתעלם מהתופעה הרווחת שיותר אנשים וזוגות מחליטים לעשות מעשה ולערוך צוואה בפני גורם מקצועי עורך דין/ עורך דין ונוטריון.

ניתן כבר לראות בתופעה הזו מגמה ברורה שסיבותיה רבות ותלויות בעליית ערך מטאורית של נכסי הנדל"ן בישראל, עליית מספר המקרים בבתי המשפט בקשר לסכסוכי ירושה, מודעות הולכת וגדלה לדאוג לביטחונה הכלכלי של המשפחה הקרובה בעתיד לבוא ועוד סיבות אישיות השמורות לכל אחד ואחת מכם המקבלות ביטוי במסמך הנקרא צוואה.

ובכל זאת לצד התופעה ישנה אליה וקוץ בה, לא אסתיר ואומר שבתי המשפט מלאים בתיקים של סכסוכי ירושה הנובעים מטעויות שנעשו בצוואות שנערכו באופן לא מקצועי ולעיתים על מספר מילים שהשמיטו בצוואה או לחילופין שהוסיפו ביתר מוצאים עצמם משפחות נורמטיביות בשוך הסערה. לא אכביר במילים על חשיבות המסמך ועריכתו, על זה תוכלו לקרוא במקורות רבים וטובים אולם להימנעות מימנו ישנן השלכות שאינן תלויות בנו ומי כמונו הנוהג להיות בשליטה ופיקוח, מוצא את עצמו או מי מבני ביתו הקרוב אליו, תלוי בחסדיהם של אחרים.

בכדי לסייע לכם, כתבתי עבורכם מדריך שייתן לכם יתרון משמעותי בהתנהלות ובתהליך קבלת ההחלטות בתקופה זו.

מאחל לכולכם אריכות ימים

בברכה,

יניב אור עו"ד ונוטריון

סגן יו"ר ועדת ירושה בלשכת עורכי הדין

מהן הטעויות הקריטיות שאנשים עושים כשחושבים על הכנת צוואה בישראל

בבואכם לחשוב על עריכת צוואה ובמסגרת תהליך קבלת ההחלטות שגם כך היא מאתגרת ריכזתי עבורכם רשימה פופולרית של מחשבות שעולות לכם לראש כאשר אתם מתחילים לחשוב על תהליך של עריכת צוואה. אין ברשימה כדי למצות את כל המחשבות העולות לכם לראש הקשורות בתהליך, אלא פשוט ריכז ממה של מחשבות ופתרונות בצדן מתוך ניסיון של לקוחות ומיקרים רבים שעברו תהליך דומה.

1. זוג שלא ערך צוואה הדדית, לאחר לכתו של בן זוג אחד מחולק הרכוש, מחציתו בין בן הזוג הנותר ומחציתו השנייה לילדיו - קשיים כלכליים של אחד הילדים יכולים להביא את הנושים של הילד לתבוע פירוק שיתוף ומכירת הנכס בשוק החופשי בד בבד עם עיקול חלקו של הילד בנכס בו מתגורר בן הזוג הנותר.

2. במקרה הנ"ל אם אחד מילדיהם של בני הזוג שזה עתה ירש את חלקו על פי דין נוכח העדרה של צוואה, במקרה שהילד נמצא בהליכי גירושין עלול/ה החתן/המחותנת לתבוע את חלקו/ה בעזבון מכורח הלכת שיתוף הקיימת בין בני זוג.

3. במקרה נוסף אם אחד מילדיהם של בני הזוג אינו נמצא במצב כלכלי כשל יתר אחיו, אין אפשרות על פי חוק הירושה לתעדף אותו ולאפשר חלק גדול יותר ברכוש של בני הזוג על פני יתר אחיו כדי לאפשר לו עזרה כלכלית.

4. זוגות נשואים המנהלים פרק ב' בחייהם עם ילדים מפרק א' וילדים משותפים מפרק ב' עלולים "ביום שאחרי" להותיר את בן/בת הזוג בנכס של בני הזוג בו רשומים כל הילדים מפרק א' ופרק ב' כבעלי זכויות בנכס.

5. זוגות גרושים המנהלים פרק ב' בחייהם עם ידועה בציבור מבלי לערוך צוואה יחולק רכושם בין הילדים של בן הזוג הגרוש לבין הידועה/ה בציבור. אגב מעמדו/ה של ידועה/ה בציבור לענין חוק הירושה הוא כשל זוג נשוי, כלומר הם יוכלו לתבוע מחצית מהרכוש.

חשוב לדעת הגדרתם של בני זוג כידועים בציבור אינה נבחנת דווקא לפי פרק הזמן שבו חיו בייחד, אלא על פי קריטריונים סובייקטיביים, כלומר כיצד בני הזוג עצמם תפסו את מערכת היחסים שלהם.

חושבים שזה הסוף

אז זהו שלא!!! לעשות צוואה זהו כלי שנועד להגן על קרוביך ורכושך ביום שאחרי. זה בסך הכול לשים את משפחתך ורכושך בחוף מבטחים.

חושבים שזה כרוך בהוצאה כספית גדולה

נודה על האמת כל מפגש עם עורך דין מעורר ישר אסור ציאציות של תשלום שכר טרחה גבוה וחרגי, אולם למעשה, הדבר אינו מחויב במציאות וגם שחושבים על יעוץ ועריכת הצוואה מדובר בסכום סביר, שווה לכל כים אשר ניתן ערך גבוה ובטחון ליקיריך ביחס לסכום המשולם.

חושבים שאם לא יערכו צוואה - זה יסתדר מאיליו

חוק הירושה אינו מחייב אדם לערוך צוואה וגם אין שעון סטור פר לעשות כן. השארת הדברים בעינם מבלי לערוך צוואה אשר תקבע את חלוקת הרכוש ביום שאחרי וזהות היורשים, בעודו של המצווה בחיים, תותיר את חלוקת הרכוש וזהות היורשים על פי דין (כלומר בהתאם לחוק הירושה) ובאופן שרירותי מה שימנע גמישות בחלוקת הרכוש וחשיפה של יורשים אשר בחלקם יישארו לא מוגנים ונתונים לחסדיהם של יורשים אחרים. דברים לא מסתדרים מאיליהם אלא אם החלטתם לעשות מעשה.

חושבים שחוק הירושה ניתן מענה הולם לחלוקת הרכוש ביום שאחרי

להלן מספר דוגמאות לחלוקת הרכוש בהתאם לחוק הירושה כאשר לא עורכים צוואה:

תקפה או לכל הפחות תעביר את נטל ההוכחה במקרה של פגמים צורניים למבקש צו קיום הצוואה שהוא היורש מה ששוב יעמיד אותו בעמדת נחיתות וחשוף לסכסוכי ירושה והכול בגלל רשלנות של המצווה בעת ניסוח הצוואה.

חושבים שזה מסמך סטנדרטי - אין חשיבות לניסוח

השימוש בצוואות סטנדרטיות בעריכת צוואה והיעדר הגמישות בניסוחה מעלה לעיתים את השאלה האם ישנה חשיבות לניסוח הצוואה ולמתן פתרונות העונים לצרכים האישיים של המצווה. נתחיל מהניסוח, צוואות סטנדרטיות לעיתים מנוסחות בלשון של "מציע, מבקש, מייצע" ולא בלשון של ציווי ברורה מה שמעמיד את הסעיפים הרלוונטיים בצוואה בסכנה של חוסר תקפות. ולעניין העדר פתרונות העונים לצרכים האישיים של המצווה, צוואות סטנדרטיות אינן ידועות בגמישות המתבקשת לצרכיו האישיים של המצווה דבר המעמיד בספק את כוונתו ורצונו של המוריש בעריכת הצוואה כולה.

חושבים שאין דרך לשמור את הצוואה במקום מוגן.

צוואה זהו מסמך נייר היכול בקלות להתכלות, חתימתו שנעשתה בעט יכולה להיעלם, המסמך כולו יכול להישרף להירטב. טעות לחשוב שאין דרך בטוחה ומוגנת לשמור על הצוואה במקום בטוח מלבד ביתך - כמו למשל להפקיד את הצוואה במקום מוגן ובכספת של רשם הירושה.

חושבים שניתן לערוך צוואה בכל מצב רפואי.

עריכת צוואה וחתימתה ע"י המצווה צריכה להתרחש כשהאדם צלול בדעתו ומרצונו הטוב והחופשי, מצבים רפואיים של המצווה כמו דמנציה, אלצהיימר ואפילו קורונה בדרגות סיבוך מסוימות עלולות להשפיע על צלילות הדעת של המצווה ועל העדר כשרותו לצוות מה שימנע מימנו את האפשרות לעריכת צוואה וחתימתה.

חושבים שאם ערכתי צוואה היא תגבר על המוטבים הרשומים בקופות גמל וביטוח חיים וכו'

לא, עריכת צוואה וחתימתה ע"י המצווה אינה פוטרת את המצווה מלשנות את המוטבים בפוליסות השונות הרשומות על שמו של המצווה בו המוטבים שונים מהאמור בצוואה. למעשה חוק הירושה מחריג את הפוליסות מהעזבון מה שזה אומר שעם עריכת הצוואה וחתימתה יש

זוגות גרושים שחיהם המשותפים עלו על שירטון ואינם מעוניינים בקשר, כל עוד ילדיהם המשותפים מתחת לגיל 18 ובן זוג אחד נותר אחר לכתו של האחר, יעבור רכושו של בן הזוג שהלך אמנם לילדיהם המשותפים אך כל עוד יהיו הילדים מתחת לגיל 18 ינוהל הרכוש ע"י בן הזוג הנותר אל אף שלא היה ביניהם כל קשר במהלך השנים מאז הגירושין.

אלמן שלא ערך צוואה עם בת זוגתו במהלך השנים עלול להיות חשוף ברבות השנים עם זקנתו, התדרדרות במצב בריאותו וצלילות דעתו, להשפעה בלתי הוגנת ולערוך צוואה המנשלת את ילדיו לטובת ילד אחד המתגורר עימו, או המטפל בו או אפילו לערוך צוואה המנשלת את ילדיו לטובת ידועה בציבור.

אם חד הורית עם ילדים מתחת לגיל 18 ללא הורה נוסף עם פטירתה תוכל לקום מחלוקת בדבר מינוי אפוטרופוס לילדים וניהול רכושם עד גיל 18.

חושבים לעשות את זה לבד

עריכת צוואה אינה מדע טילים, אולם עדיין ישנה חשיבות לניסוח המסמך בהתאם לחוק הירושה על כל סעיפיו, מתן פתרונות למצבים רגשיים ומורכבים של למי לחלק את הרכוש, יצירת מנגנוני בטחון לרכוש ויקיריהם, שמירת המסמך במקום בטוח, כל אלה כאשר נעשים לבד לוקחים הימור על חשבון הרכוש שצברו במהלך חייהם ויקיריהם שעתידיים לרשת את רכושם כשהם לא מוגנים.

חושבים שאין חשיבות למומחיות וכל עורך דין יכול לערוך צוואה.

למעשה כל עורך דין שסיים לימודי משפטים ובעל תעודת חבר מלשכת עורכי הדין הישראלית רשאי לערוך צוואה בפני שני עדים. יחד עם זאת תהיה זו טעות לחשוב שכל עורך דין הוא מומחה בחוק הירושה ושמשרדו מומחה בתחום הצוואות והירושות. למעשה כדי להבטיח את בקיאותו של עורך דין בכל המנגנונים הקיימים בחוק הירושה שיבואו לידי ביטוי בצוואה העונה לצרכים האישיים של המצווה כדי להגן על יקיריו ולהבטיח שהרכוש שצבר כל חייו יגיע ליקיריו בצורה בטוחה ומסודרת, תוך ייעוץ, הכוונה ופתרונות לסוגיות ותרחישים שלא ניתן לצפותם, אין דרך אחרת מלבד מומחיות של העורך דין ומשרדו בעריכת צוואות.

חושבים שאין חשיבות לרכיבי יסוד הנדרשים בצוואה

חוק הירושה מאפשר לקבל 4 צורות של עריכת צוואה, אך ככול צוואה ישנם רכיבי יסוד שבלעדיהם תוכרז הצוואה כלא

ולחתום עליה. טעות לחשוב שאנשים אלו לא זכאים לערוך צוואה במקום הנוח להם. למעשה ישנן מגוון פתרונות המאפשרים לגורם העורך את הצוואה להגיע לביתו של המצווה על מנת לאפשר לו תנאים נאותים ושווים בעריכת הצוואה וחתימתה.

לסיכום

הדרך לקבלת החלטה אם לערוך צוואה עוברת דרך מחשבותיכם. לא פעם אנו נתקלים במחשבה שמדירה שינה מעינינו וגורמת לנו לשיבוש בתהליך קבלת ההחלטות כשאתם חושבים על עריכת צוואה, שלא לדבר על מחשבה המעכבת את ביצוע קבלת ההחלטה. לשם כך נבנה מסמך זה כדי לתת לך את כל הפתרונות האפשריים לטעויות שאנשים עושים כאשר הם חושבים על עריכת צוואה.

ליידע את חברות הביטוח השונות להתאמת המוטבים הרשומים בצוואה שאחרת תיווצר מחלוקת ביום הקובע.

חושבים שייקח הרבה זמן עם פרוצדורה מכבידה

אחד הגורמים לדחייה בתהליך קבלת ההחלטות האם לערוך צוואה ועל ידי מי לעשותה היא העובדה שרוב האנשים חוששים להיכנס לתהליך ארוך עם פרוצדורה מכבידה. זה לא חייב להיות כך תהליך עריכה של צוואה בהחלט יכול להיות תהליך נעים, מקצועי ממוקד ובזמן קצר.

חושבים שאם המצווה מוגבל לא ניתן לערוך צוואה

ישנם מצבים רבים שאין ביכולתו/ה של המצווה להגיע למשרדו של עורך דין/הנוטריון על מנת לערוך צוואה

מהן הנקודות שהכי חשוב לבדוק לפני שעורכים צוואה

רגע לפני שהחלטתם "לקפוץ למים" ולהתחיל בתהליך של עריכת צוואה בישראל רשמתי לכם מספר נקודות שחשוב שתבדקו לפני שתחליטו על העורך דין/ עורך דין ונטריון שילווה אתכם בתהליך.

שעורך עבורך את הצוואה תוך מתן פתרונות יצירתיים לשאלות ומצבים שלא ניתן לצפותם.

1. ידע ומומחיות - שלא ליפול על שרלטן

ידע ומומחיות בעריכת צוואה מהווה גורם משמעותי בעריכת צוואה שתענה על הצרכים האישיים של המצווה ותיתן הגנה ובטחונות מלאים ליקיריך ביום שאחרי. איך נדע להבחין במומחה? למעשה ישנם 3 סימנים משמעותיים לעשות כך: **הסימן הראשון**, מספר השנים של עורך הדין/ עורך דין ונטריון במקצוע עריכת הדין.

4. לבדוק את היקף העזבון - כדי לכלול את כולו בצוואה

תהליך עריכת צוואה מהווה הזדמנות לערוך בדיקה של מצבת הנכסים שיש ברשותך. חשוב לכלול בצוואה את כל הרכוש [מקרקעין, בנקים, רכוש יקר או רכוש בעל סנטימנטים רגשיים] שאם לא כן, הרכוש שלא נכלל בצוואה יחולק על פי דין (חוק הירושה) ולא על פי מה שתכננת ורצית בצוואה ליקיריך.

הסימן השני, מומחיות משרדו של עורך הדין/ עורך דין ונטריון בעריכת צוואות.

הסימן השלישי, אלו הם המלצות ספציפיות שיש למשרד על השירות של עריכת צוואות. אם התשובה לכל הסימנים היא חיובית סימן שמדובר במומחה.

5. להפקיד את הצוואה ברשם הירושה באמצעות הנטריון

הפקדת הצוואה ברשם הירושה אינה חובה אולם מומלץ למי שמעוניין שהמסמך לא ייעלם, יתכלה, אולי ברבות השנים יישכח או אפילו יהיה מי שינסה להגיש מסמך אחר לביצוע. הפקדת הצוואה ברשם הירושה יכולה למנוע מצבים מאין אלו. לשם כך ניתן להפקיד את הצוואה ע"י שני גורמים בלבד או ע"י המצווה בעצמו הקובע תור ברשם הירושה ומתייצב עם הצוואה בידו או ע"י נטריון שערך את הצוואה ובכך הוא חוסך למצווה את ההתייצבות האישית ברשם הירושה.

2. זה לא מסמך סטנדרטי - תפקידו לתת מענה לצרכים האישיים של נסיבות החיים

צוואה זהו מסמך משפטי הנועד לחלק את רכושך ביום שאחרי ליקיריך האהובים בצורה מוגנת ובטוחה. אורכו של המסמך אינו ארוך אך יחד עם זאת ישנה חשיבות לכל מילה ולכל פיסקה שתיתן מעטפת מלאה לצרכיך האישיים הכוללים את רכושך והגנה ובטחונות מלאים ליקיריך - שימו לב שאכן זה בא לידי ביטוי בצוואה שלך.

6. להיות בעל ת.ז. תקפה

עריכת צוואה זהו מסמך אישי של המצווה. ביום חתימתו של המצווה על המסמך עליו להיות בעל תעודת זהות תקפה שאחרת הזיהוי לא יהיה ודאי ויפול פגם מהותי בעריכת המסמך מה שיוביל לביטולו וחוסר תקפותו. תעודות זהות

3. סבלנות והקשבה - לתת פתרונות

תהליך עריכת הצוואה הוא תהליך בעל עוצמות רגשיות מאתגרות. הנובע בין היתר בעובדה שבמסך אחד מופיעים סיכום רכושך שצברת ויקיריך האהובים שאליהם אתה מעוניין שהרכוש יגיע ויחולק ביום שאחרי. לתהליך מאתגר ועוצמתי מאין זה נדרשת התכונה של סבלנות והקשבה לגורם המקצועי

שאינן ביומטריות ותעודות זהות שלא מצוין עליהן תוקף, יהיו תקפות עד ה-01.08.2022, לכן חשוב בטרם תערוך צוואה לבדוק שתעודת הזהות שלך תקפה.

7. בזמן קצר - שלא יהיה סחבת

אל אף חשיבותה של הצוואה, אף אחד לא אוהב לעסוק לא בסיכומים ולא בחלוקת הרכוש החומרי ליקיריך האהובים ובכל זאת זהו תהליך המצריך מימך שיתוף פעולה כדי להשלימו בזמן קצר. אם כבר החלטת להיכנס לתהליך תוודא שהגורם המקצועי שמלווה אותך מודע לעובדה שיש להשלים את המשימה בלוח זמנים ברור כדי לסגור את כל הפינות האפשריות ולשים את זה מאחוריך, ללא סחבת מיותרת.

8. שלא יתגלה למי שלא צריך

מסמך הצוואה הינו אישי, זהו מסמך שמרכז מידע רב אודותיך, אודות רכושך ואודות יקיריך, אך טבעי שהוא יהיה

אישי, לא גלוי לכל אחד ונמצא במקום שמור, כך גם הגורם המקצועי שאתה בוחר שילווה אותך בתהליך, לא תמיד העורך דין הקרוב אליך, זה שמלווה את הקרובים אליך, או זה שאתה מכיר ממקום העבודה צריכה להיות הבחירה הטבעית שלך. בכל זאת ענייניים משפחתיים פנימיים טוב לשמור אותם לך ולגורם מקצועי חיצוני שילווה אותך.

9. תבדוק את עלות ההוצאה לעומת טיב המומחיות

כמו בכול הוצאה שנקרת בדרכך, בטרם תתחיל ביצוע המשימה עליך לשקול בזהירות רבה את עלות ההוצאה לעומת טיב המומחיות של הגורם המקצועי שמלווה אותך- בכל זאת לא תירצה בשביל כמה מאות שקלים להותיר את יקיריך האהובים לא מוגנים, שהרכוש לא יגיע בשלמותו אליהם ותותיר אותם חשופים לסכסוכי ירושה.

